

अध्याय पाचवा प्रारंभ

श्रीगणेशायनमः ॥ हे अज अजित अद्वया । सच्चिदानंदा करुणालया । दासगणू लागला पाया । आता अभय असूं दे ॥ १ ॥ मी हीन दीन पातकी नर । नाही कोणता अधिकार । सर्व बाजूंनी लाचार । आहे मी देवदेवा ॥ २ ॥ परी अत्यंत हीनावरी । थोर सर्वदा कृपा करी । पाहा अंगीं लाविली खरी । विभूति श्रीशंकराने ॥ ३ ॥ तो हीनांचा हीनपणा । थोरा न आणी कमीपणा । हे जाणोन नारायणा । गणू हा ठेवा संग्रही ॥ ४ ॥ सर्व लाडलेकरांचे । माता ती पुरवी साचे । आहे दासगणूचें । ओझें सर्व तुझ्या शिरी ॥ ५ ॥ जैसें करशील तैसें करी । परी दया असू दे अंतरी । देवा तुझ्या बळावरी । दासगणूच्या साऱ्या उड्या ॥ ६ ॥ गजानन असता शेगांवी । यात्रा येई नित्य नवी । ती कोठवर वर्णावी ? । पार न लागे तियेचा ॥ ७ ॥ महिमा तो वाढला फार । म्हणून गजानन साधूवर । ती उपाधि करण्या दूर । भटकू लागले काननीं ॥ ८ ॥ महिना महिना तिकडेच राहावें । वाटेल तेथेच बैसावे । कोणाशी न उमगूं द्यावें । चरित्र आपुले येतुलेही ॥ ९ ॥ श्रोते एका समयासी । महाराज पिंपळगांवासी । गेले तेथे गोष्ट कैसी । झाली ते अवधारा ॥ १० ॥ त्या पिंपळगांवाच्या शिवारांत । होते एक अरण्यांत । शंकराचे मंदिर सत्य । जुने पुराणे हेमाडपंती ॥ ११ ॥ ऐशा त्या मंदिरी । येते झाले साक्षात्कारी । बैसले शिवाच्या गाभारी । लावोनिया पद्मासन ॥ १२ ॥ गुराखी त्या गांवचे । आपापले कळप गुरांचे । घेऊनिया निघाले साचे । अस्तमानी गांवाकडे ॥ १३ ॥ मंदिरापुढे तत्वतां । एक लहान ओढा होता । तेथे पाणी पाजण्याकरितां । गुरे गुराखी पातले ॥ १४ ॥ कोणी सहज मंदिरांत । गेले वंदण्या शिवाप्रत । तो तेथे पाहोन समर्थ । आश्चर्यचकित जाहले ॥ १५ ॥ मुलें म्हणती या मंदिरी । कोणी न पाहिला आजवरी । पुरुष बसलेला निर्धारी । अस्तमानाचे समयाला ॥ १६ ॥ कांही गुराखी बाहेर आले । इतरां बोलावू लागले । कांहीं तेथेच बैसले । सत्पुरुषाचे समोर ॥ १७ ॥ परी साधु बोलेना । डोळे मुळीच उघडीना । याचे कारण कळेना । त्या गुराखी अर्भकांसी ॥ १८ ॥ कोणी म्हणती थकलेला । हा साधु दिसतो भला । शक्ती मुळी नुरली त्याला । बोलावयाकारणे ॥ १९ ॥ कोणी म्हणती उपवासी । असावा निश्चयेसी । थोडी भाकर तयासी । देऊं आपण

खावया ॥ २० ॥ ऐसे म्हणून भाकर । धरली मुखासमोर । भाविक मुळची गुराखी पोरं । हलवूं लागली समर्थाला
 ॥ २१ ॥ परी साधु हालेना । मुखीं शब्द बोलेना । म्हणून साऱ्या गुराख्यांना । नवल वाटले विशेष ॥ २२ ॥
 गुराखी आपसात बोलती । याची मुळीं न कळे स्थिती । जरी मेला म्हणावा निश्चिती । तरी आहे बसलेला ॥ २३ ॥
 अंग ना झाले थंडगार । ऊन आहे साचार । यावरून हा जिवंत नर । आहे आहे शंका नको ॥ २४ ॥ कोणी म्हणे
 असेल भूत । मायावी रूप दावीत । कोणी म्हणे हे तर सत्य । शिवापुढे ना भूत येई ॥ २५ ॥ कोणी म्हणती
 स्वर्गीचा । देव हा असावा साचा । लाभ त्याच्या दर्शनाचा । झाला आपणा हेंच भाग्य ॥ २६ ॥ याचें आता
 पूजन । करू अवघे आपण । जा स्नानालागून । पाणी आणा ओढ्याचे ॥ २७ ॥ पोरें गेली ओढ्यावरी ।
 गेळ्यामध्ये? आणिले वारी? । परमभावे पायावरी । घालिते झालें समर्थांच्या ॥ २८ ॥ कोणीं वन्यपुष्पें आणिलीं ।
 माळ त्यांची तयार केली । कंठामध्यें घातिली । गुराख्यांनी साधूच्या ॥ २९ ॥ कोणी कांदाभाकर । नैवेद्यार्थ
 साचार । दिली ठेवून समोर । एका वडाच्या पानावरी ॥ ३० ॥ गुराख्यांनी केले नमन । आदरें भाव धरून । कांही
 वेळ केलें भजन । पुढे बसून समर्थांच्या ॥ ३१ ॥ ऐसा आनंद चालला । तो गुराखी एक बोलला । अरे वेळ बहु
 झाला । चला आता गांवाकडे ॥ ३२ ॥ दिवस गेला मावळून । कां न आली रानातून । मुले गुरांना घेऊन । ऐसे लोक
 म्हणतील कीं ॥ ३३ ॥ कदाचित आपणांसी । पाहण्यां येतील काननासी । तान्हीं वासरें घरांसी । लागली असतील
 हुंबरावया ॥ ३४ ॥ या साधूची हकीकत । आपण सांगू गांवांत । शहाण्या वडील माणसांप्रत । म्हणजे येईल
 कळून की ॥ ३५ ॥ ते अवघ्यांसी मानवले । गुराखी सर्व निघून गेले । गांवामाजीं कळविले । मंदिराचे अवघे वृत्त
 ॥ ३६ ॥ पुढे श्रोते प्रातःकाळी । आली गांवची मंडळी । समर्थांसी पाहण्या भली । गुराख्यांच्या बरोबर ॥ ३७ ॥
 जैसा काल होता बैसला । तैसाच आता पाहिला । भाकरीसी ना स्पर्श केला । ती जशीच्या तशीच आहे कीं
 ॥ ३८ ॥ म्हणूं लागले गांवकरी । हा योगी पुरुष कोणीतरी । आहे बैसला मंदिरी । सांप्रत या शंकराच्या ॥ ३९ ॥
 कोणी ऐसे बोलले । शिव पिंडीच्या बाहेर आले । आपणा दर्शन द्याया भले । चला नेऊं या गांवांत ॥ ४० ॥
 हा समाधी उतरील । तेव्हां कांहीं बोलेल । ही उतरण्या आहे वेळ । त्याला त्रास देऊ नका ॥ ४१ ॥ बंगाल देशी
 जालंदर । बारा वर्षे झाले स्थिर । समाधीच्या जोरावर । गर्तेमाजी ख्यात हे ॥ ४२ ॥ ऐसी भवती न भवती झाली ।

एक पालखी आणविली । त्यांत उचलून ठेविली । समर्थांची मूर्ति पाहा ॥ ४३ ॥ ग्रामांतील नारीनर । अवघे होते बरोबर । पुढें वाजंत्र्यांचा गजर । होत होता विबुध हो ! ॥ ४४ ॥ मधून मधून तुळशी फुले । पौर टाकीत होते भले । समर्थांचे अंग झाले । गुलालाने लाली लाल ॥ ४५ ॥ घंटाघड्याळे वाजती । लोक अवघे भजन करिती । जयजय योगीराज मूर्ति । ऐसे उंच स्वरानें ॥ ४६ ॥ मिरवणूक आली गांवांत । मारुतीच्या मंदिरात । बसविले आणून सद्गुरुनाथ । एका भव्य पाटावरी ॥ ४७ ॥ तोही दिवस तैसाच गेला । मग लोकांनी विचार केला । आपण करूं स्तवनाला । उपाशी बसून यांच्यापुढें ॥ ४८ ॥ ऐसा जो ते विचार करिती । तो आले देहावरती । श्रीगजानन सद्गुरुमूर्ति । मुगुटमणी योग्यांचे ॥ ४९ ॥ मग काय विचारतां । आनंद झाला समस्तां । प्रत्येक स्त्रीपुरुष ठेवी माथा । स्वामींचिया चरणांवरी ॥ ५० ॥ नैवेद्याची धूम झाली । ज्यानें त्यानें आणिलीं । पात्रें ती वाढून भली । मारुतीच्या मंदिरांत ॥ ५१ ॥ त्या अवघ्यांचा स्वीकार । समर्थे केला थोडाफार । हाळोपाळीत साचार । ही वार्ता श्रुत झाली ॥ ५२ ॥ पुढें दुसऱ्या मंगळवारी । पिंपळगांवचे गांवकरी । आलें बाजारा निर्धारि । शेगांवाकारणें ॥ ५३ ॥ ते शेगांवच्या लोकांसी । सहज बोलले प्रेमेसी । आमच्याही गांवांसी । आला एक अवलिया ॥ ५४ ॥ अवलिया थोर अधिकारी । प्रत्यक्ष आहे श्रीहरी । धन्य पिंपळगांव नगरी । पाय लागलें साधूचे ॥ ५५ ॥ आम्ही तथा योगीवरा । कोठे न जाऊं देऊं खरा । निधी चालत आला घरा । त्यातें कोण दवडी हो ! ॥ ५६ ॥ शेगांवचे बाजारांत । जिकडे तिकडे हीच मात । बंकटलाला झाले श्रुत । वर्तमान ते अवलियाचे ॥ ५७ ॥ बंकटलाल पत्नीसहित । गेला पिंपळगांवांत । समर्थांसी जोडोन हात । विनवूं लागला नानापरिं ॥ ५८ ॥ आत्तां येतो म्हणून । निघून गेलात आपण । त्यास झाले पंधरा दिन । याचा विचार करा हो ॥ ५९ ॥ गुरुराया तुम्हाविण । भणभणीत दिसे सदन । शेगांवचे अवघे जन । चिंतातुर झाले हो ॥ ६० ॥ गाडी आणिली आपणासाठीं । चला शेगांवी ज्ञानजेठी । मायलेका होणे तुटी । हे काही बरे नसे ॥ ६१ ॥ कित्येक दयाळा आपुले भक्त । राहिले असती उपोषित । त्या शेगांव शहरांत । नित्य दर्शन घेणारे ॥ ६२ ॥ तुम्ही न आल्या शेगांवी । मी ही तनु त्यागीन बरवी । आमुची सांगा पुरवावी । आळ कोणी गुरुवर्या ? ॥ ६३ ॥ बंकटलाल ऐसें वदले । महाराज गाडीवरी बसले । शेगांवासी निघाले । पिंपळगांवा सोडून ॥ ६४ ॥ जैसा मार्गे गोकुळाला । न्याया कृष्णा अक्रूर आला । तैसा बंकटलाल भासला । अक्रूर पिंपळगांवातें ॥ ६५ ॥ पिंपळगांवच्या लोकांप्रती ।

बंकटलाल समजाविती । नका होऊ दुःखित चितीं । जाती न कोठे लांब साधु ॥ ६६ ॥ वाटेल तेव्हां दर्शना
 यावें । हेतु आपुलें पुरवावें । जेथल्या तेथें असू द्यावें । या अमोल मूर्तीला ॥ ६७ ॥ बहुतेक पिंपळगांवाचा ।
 बंकटलाल साहुकार साचा । मनोभंग साहूचा । करण्या कुळांची छाती नसे ॥ ६८ ॥ चुरमुऱ्याचे लाडू खात ।
 पिंपळगांव बसले स्वस्थ । महाराज बसून गाडीत । जाऊं लागले शेगांवा ॥ ६९ ॥ पथीं जाता गुरुमूर्ति । बोलली
 बंकटलालाप्रती । ही कां साहूची होय रीति । माल दुसऱ्याचा बळे न्यावा ! ॥ ७० ॥ मशीं यावया तुझ्या घरीं ।
 भय वाटतें अंतरीं । तुझ्या घरची नाही बरी । रीत हे मी पाहतो ॥ ७१ ॥ लक्ष्मी जी लोकमाता । महाविष्णूची होय
 कांता । जिची अगाध असे सत्ता । तिलाही त्वां कोंडिलें ॥ ७२ ॥ तेथें माझा पाड कोण ? । म्हणून गेलों पळोन ।
 जगदंबेचे पाहून । हाल, माझे चित्त भ्यालें ॥ ७३ ॥ ऐसे ऐकतां हंसूं आलें । बंकटलालाप्रती भले । विनयानें भाषण
 केलें । ते ऐका सावचित्तें ॥ ७४ ॥ बंकट बोले गुरुनाथा । माझ्या कुलपा न भ्याली माता । आपुला वास तेथे
 होता । म्हणून झाली स्थिर ती ॥ ७५ ॥ जेथें बाळ तेथें आई । तेथें दुऱ्याचा पाड काई ? । आपुल्या पायापुढें
 नाहीं । मला धनाची किंमत ॥ ७६ ॥ तेच माझे धन थोर । म्हणून आलो इथवर । माझे न उरले आतां घर ।
 ते सर्वस्वी आपुलें ॥ ७७ ॥ घरमालकाकारण । शिपाई आडवी कोठून ? । जैसे तुमचे इच्छिल मन । तैसेच तुम्ही
 वागावें ॥ ७८ ॥ इतकीच माझी विनंती । शेगांवीं असो वस्ती । धेनू काननाते जाती । परी येती घरी पुन्हां
 ॥ ७९ ॥ तैसेच तुम्ही करावें । अवघ्या जगा उद्धरावें । परी आम्हां न विसरावें । शेगांवी यावें वरचेवर ॥ ८० ॥
 ऐसी समजूत घालून । शेगांवीं आणलें गजानन । तेथें कांहीं दिवस राहून । निघून गेले पुनरपि ॥ ८१ ॥ ती ऐकावी
 तुम्हीं कथा । सांगतो मी इथे आतां । अडगांव नामे ग्राम होता । एक तथा वऱ्हाड प्रांतीं ॥ ८२ ॥ त्या ग्रामाकारण ।
 जाया निघाले दयाघन । प्रातःकाळीं चुकवून । नजर शेगांवकरांची ॥ ८३ ॥ महाराजांची चालगती । वायुचिया
 समान होती । अंजनी-तनय मारुती । आला काय वाटे पुन्हां ॥ ८४ ॥ मास होतां वैशाख । सोळा कलांनी तपे
 अर्क । क्वचित कोठें न राहिलें उदक । ऐसा प्रखर उन्हाळा ॥ ८५ ॥ माध्यान्हीच्या समयाला । अकोली
 गांवापासी आला । हा योगयोगेश्वर साधु भला । गजाननमहाराज ॥ ८६ ॥ तो काय घडले वर्तमान । समर्थासी
 लागली तहान । करिती चौफेर अवलोकन । तों उदक कोठें दिसेना ॥ ८७ ॥ अंगावाटे चालल्या धारा । घामाच्या
 त्या एकसरां । अधरोष्ठ तो सुकला खरा । उदकाविण समर्थाचा ॥ ८८ ॥ ऐशा दुपारच्या अवसरीं । भास्कर नामें

शेतकरी । घालीत होता पाळी खरी । आपुल्या त्या शेताला ॥ ८९ ॥ शेतकऱ्याची पाहतां स्थिति । हे अवघ्यांत
 मुख्य असती । कृषीवल हा निश्चिती । अन्नदाता जगाचा ॥९०॥ अंगी ऐसें मोठेपण । परी सोशी यातना दारुण ।
 बिचान्यांना ऊन तहान । सोसणें भाग असें कीं ॥ ९१ ॥ त्या अकोलीच्या शिवारांत । जलाचें दुर्भिक्ष अत्यंत ।
 एक वेळा मिळेल घृत । परी अभाव पाण्याचा ॥ ९२ ॥ आपणांते प्यावयासी । भास्करानें शेतासी । आणिलें
 खापराच्या घागरीसी । उदक होते गांवांतून ॥ ९३ ॥ पाठीशी ती भाकर । डोई जलाची घागर । ऐसा होता
 प्रकार । शेतामाजीं येण्याचा ॥ ९४ ॥ ती घागर झुडुपाखालीं । होती भास्करे ठेविली । त्या ठिकाणी स्वारी
 आली । भास्करा जल मागावया ॥ ९५ ॥ समर्थ म्हणती भास्कराला । तहान बहुत लागली मला । पाणी दे बा
 प्यावयाला । नाही ऐसें म्हणूं नको ॥ ९६ ॥ पुण्य पाणी पाजण्याचें । आहे बापा थोर साचें । पाण्यावाचून
 प्राणाचें । रक्षण होणे अशक्य ॥ ९७ ॥ धनिक पाणपोया घालिती । हमरस्त्याच्या पथावरती । याचें कारण
 शोध चितीं । म्हणजे येईल कळोन ॥ ९८ ॥ भास्कर बोले त्यावर । तूं नंगा धूत दिगंबर । तुला दांडग्या पाजिता
 नीर । पुण्यलाभ कशाचा ? ॥ ९९ ॥ अनाथ -पंगू-दुबळ्यांसाठीं । त्या पुण्याच्या शोभती गोष्टी । वा जो
 समाजहितासाठीं । झटे त्यासी साह्य करा ॥ १०० ॥ ऐसे शास्त्राचे आहे वचन । तुझ्यासारख्या मैदाकारण ।
 आम्ही पाजिता जीवन । तें उलटे पाप होय ॥ १ ॥ भूतदयेच्या तत्त्वे भला । सर्प कोणी कां पोसला ? । वा जागा
 चोरट्याला । देती सदनीं काय कोणी ॥ २ ॥ तूं भीक मागून घरोघर । केलेस पुष्ट शरीर । भारभूत साचार ।
 झालास आपुल्या कृतीने ॥ ३ ॥ मीं माझ्यासाठीं घागर । आणिली सकाळीं डोक्यावर । त्या आयत्या पिठावर ।
 रेघोट्या तूं ओढूं नको ॥ ४ ॥ तुला ना देणार पाणी । नको करूं रे विनवणी । जा जा करी येथोनी । काळे आपले
 चांडाळा ॥ ५ ॥ तुझ्यासारिखे निरुद्योगी । जन्मले आमच्यात जागजागीं । म्हणून झालो अभागी । आम्ही चहूं
 खंडांत ॥ ६ ॥ हे भास्कराचे भाषण । समर्थांनी ऐकून । थोडे करूनी हास्यवदन । निघोन गेले तेथोनिया
 ॥ ७ ॥ थोड्या दूर अंतरावर । एक होती साच विहीर । तिकडे धांव अखेर । घेतली स्वामीरायांनीं ॥ ८ ॥
 स्वामी तिकडे जाऊं लागतां । भास्कर झाला बोलतां । उच्च स्वरे; वेड्या वृथा । तिकडे कशाला जातोस ?
 ॥ ९ ॥ ती कोरडी ठणठणीत । आहे विहीर जाण सत्य । पाणी या एक कोसांत । नाही कोठे जाण पिशा
 ॥११०॥ समर्थ बोलले त्यावरी । ही सत्य तुझी वैखरी । विहिरींत पाणी नाहीं जरी । परी करितों प्रयत्न ॥ ११ ॥

तुड्यासारिखे बुद्धिमान । जलाने होती हैराण । ते मी नयनीं पाहून । स्वस्थ ऐसा बैसलों जरी ॥ १२ ॥ तरी
 समाजहितासाठीं । काय मी केली सांग गोष्टी । साह्य होतो जगजेठी । हेतु शुद्ध असल्यावर ॥ १३ ॥ समर्थ आले
 विहिरीपाशीं । तो थेंब नाही तियेशीं । हताश होऊन वृक्षापाशी । बैसले एका दगडावर ॥ १४ ॥ डोळे मिटून केले
 ध्यान । चित्तीं साठविला नारायण । जो सच्चिदानंद दयाघन । दीनोद्धार जगद्गुरू ॥ १५ ॥ समर्थ म्हणती
 देवदेवा । हे वामना वासुदेवा । प्रद्युम्ना राघवा । हे विठ्ठला नरहरी ! ॥ १६ ॥ देवा ही अकोली । पाण्यांवाचून
 त्रस्त झाली । बोलही न राहिली । कोठेच देवा विहिरीतून ॥ १७ ॥ मानवी यत्न अवघे हरिले । म्हणून तुजला
 प्रार्थिले । पाव आतां जगन्माऊले । पाणी दे या विहिरीला ॥ १८ ॥ तुझी करणी अघटित । जें न घडे तें घडविसी
 सत्य । मांजरे जळत्या आव्यांत । पांडुरंगा ! तूं रक्षिलीं ॥ १९ ॥ प्रल्हाद भक्त करण्या खरा । स्तंभी प्रगटलास
 जगदोद्दारा । बारा गांव वैश्वानरा । भक्षिलें त्वां गोकुळांत ॥ २० ॥ कर नखाग्रीं धरिला गिरी । तूंच की रें मुरारी ।
 तुड्या कृपेची न ये सरी । जगत्रयी कवणास ॥ २१ ॥ दामाजीपंत ठाणेदार । त्याच्यासाठी झालास महार ।
 चोख्यासाठीं ओढिलीं ढोरं । पांखरें रक्षिलीं माळ्याचीं ॥ २२ ॥ उपमन्यूसाठीं भला । क्षीरसमुद्र तुवां दिला ।
 तहान नामदेवाला । मारवाडांत लागली जें ॥ २३ ॥ तें तुम्ही कौतुक केलें । निर्जलता प्रांतीं भलें । नाम्यासाठीं
 भरविलें । जल हें आण ध्यानांत ॥ २४ ॥ ऐसे विनवितां ईश्वरा । विहिरीलागीं फुटला झरा । उफाळ्याचा
 साजिरा । विहीर भरली क्षणामध्ये ॥ २५ ॥ साह्य झाल्या जगन्नाथ । काय एक ना तें होत । ईश्वरी सत्ता अगाध
 सत्य । जें ना घडे तेंच घडवी ॥ २६ ॥ तेथ पाणी समर्थ प्याले । तें भास्करानें पाहिलें । चित्त त्याचें घोटाळलें ।
 कांही न च चाले तर्क त्याचा ॥ २७ ॥ वर्षे झाली द्वादश । जल नाही या विहिरीस । तिलाच एका घटकेस । यानें
 जलमय केली कीं ॥ २८ ॥ यावरून हा कोणीतरी । खचित आहे साक्षात्कारी । बळेच फिरतो पिशापरी । हे आतां
 समजलें ॥ २९ ॥ शेतीचें काम सोडून । भास्कर आला धांवून । धरिता झाला दृढ चरण । मुखें स्तोत्र आरंभिलें
 ॥ ३० ॥ हे नरदेहधारी परमेश्वरा । हे दयेच्या सागरा । लेंकरासी कृपा करा । अर्भक मी तुमचें असें ॥ ३१ ॥
 तुम्हांते ना जाणून । मी बोललों टाकून । आता पस्तावा झाला पूर्ण । क्षमा त्याची करा हो ॥ ३२ ॥ टाकून
 बोलतां गौळणी । रागावला ना चक्रपाणी । दयाळा बाह्य वेषांनी । तुड्या मजला ठकविलें ॥ ३३ ॥ त्याचे तूंच
 निरसन । केले चमत्कार दाखवून । भगवंताचे देवपण । कृतीनेंच कळले कीं ॥ ३४ ॥ तैसा तुझा अधिकार ।

केवढा तरी आहे थोर । ते कळले साचार । या जलाच्या कृतीनें ॥ ३५ ॥ कांही असो सद्गुरुनाथा । मी न सोडी
 तुम्हां आतां । लेकरानें भेटतां । मायें कोठें न राहावें कीं ॥ ३६ ॥ खोटी ही प्रपंचमाया । आलें आज कळोनीया ।
 आता परते न लोटा या । दीना अर्भकाकारणें ॥ ३७ ॥ भास्करासी समर्थ म्हणती । ऐसा न होई दुःखित चित्ती ।
 आतां घागर डोक्यावरती । गांवांतून आणूं नको ॥ ३८ ॥ तुझ्यासाठीं हे जीवन । विहिरींत केले निर्माण । आता
 कशाची नुरली वाण । मग कां प्रपंच टाकिशी ? ॥ ३९ ॥ पाणी आले तुझ्याकरितां । बगीचा तो लाव आतां ।
 भास्कर म्हणे गुरुनाथा । हें आमीष दावूं नका ॥ १४० ॥ माझा निश्चय हीच विहीर । कोरडी ठणठणीत साचार ।
 होती दयाळा आजवर । थेंब नव्हता पाण्याचा ॥ ४१ ॥ ती विहीर फोडण्याला । तुम्हीच हा प्रयत्न केला ।
 साक्षात्काराचा लाविला । सुरंग खडक फोडावया ॥ ४२ ॥ तेणें हा फुटला खडक । भावाचे लागले उदक ।
 आतां मळा निःशंक । भक्तिपंथाचा लावीन मी ॥ ४३ ॥ वृत्तीच्या मेदिनीठायी । फळझाडें ती लावीन पाही ।
 सत्रीतीची माझे आई । तुझ्या कृपेकरूनी ॥ ४४ ॥ सत्कर्माची फुलझाडें । लावीन मी जिकडे तिकडे । हे क्षणैक
 बैलवाडे । यांचा संबंध आतां नको ॥ ४५ ॥ पहा श्रोते संतसंगती । क्षणैक घडतां भास्कराप्रति । केवढी झाली
 उपरती । याचा विचार करा हो ॥ ४६ ॥ खऱ्या संतांचें दर्शन । आगळें सर्व साधनाहून । तुकारामें केले वर्णन ।
 संत चरणरजाचे अभंगीं ॥ ४७ ॥ तो अभंग पहावा । चित्ती विचार करावा । आणि त्याचा अनुभव घ्यावा ।
 निजहिताकारणें ॥ ४८ ॥ पाणी लागले विहिरीस । ही वार्ता आसपास । पसरतां जन दर्शनास । धावूं लागलें
 स्वामींच्या ॥ ४९ ॥ मधूचा लागतां सुगावा । जैशा मक्षिका घेती धांवा । वा साखरेचा पाहून रवा । मुंग्या येती
 धांवून ॥ १५० ॥ तैसे श्रोते तेथ झाले । लोक अपार मिळाले । विहिरीचे पाणी पाहिले । पिऊन त्यांनी
 तेधवां ॥ ५१ ॥ उदक निर्मळ शीत मधुर । गोड अमृताहून फार । करू लागले जयजयकार । गजाननाचा लोक
 सारे ॥ ५२ ॥ असो पुढे भास्करासहित । अडगांवासी न जातां परत । महाराज आले शेगांवांत । श्रीगजानन
 सिद्धयोगी ॥ ५३ ॥ स्वस्ति श्रीदासगणूविरचित । हा श्रीगजानन विजय नामें ग्रंथ । होवो जगासीं आदर्शभूत । संतमहिमा
 जाणावया ॥ १५४ ॥ शुभं भवतु ॥ श्रीहरिहरार्पणमस्तु ॥

॥ इति श्रीगजानन विजय ग्रंथस्य पंचमोऽध्यायः समाप्तः ॥